

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 27/1977-78 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till landskapslag om landskapsrevisionen.

Över ovannämnda framställning har landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande och får utskottet, som i ärendet hört landstingets sekreterare, vicehäradshövdingen Henrik Gustafsson, värdsamt anföra följande.

Lagutskottet har omfattat framställningen, som, enligt vad också ur landskapsstyrelsens motivering kan inhämtas, i allt väsentligt bygger på ett kommittéförslag, som utarbetats av Gustafsson, landskapsrevisorernas ordförande Bjarne Olofsson, landstingsmännen Ulf Andersson och Lasse Wiklöf samt landskapskamreraren Nils Lampi. Utskottet har ägnat uppmärksamhet åt vissa principiella frågor, som aktualiserats med denna framställning.

För landskapsrevisor har icke uppställts något kompetenskrav (1 och 2 §§) men ändock ställes krav på kvaliteten hos den som blivit vald till landskapsrevisor (5 § 2 mom.). Ehuru icke i lagförslaget berört, är också landskapsrevisor underkastad straffrättsligt och skadeståndsrättsligt ansvar för sin verksamhet. Det finnes alltid i sådana här sammanhang risk för att politiska överväganden prioriteras framom rent sakliga krav på kompetens och insikter.

Av 4 § 2 mom. framgår inte vem som vid förfall för revisor skall inkalla hans ersättare. Eftersom frågan uppenbarligen inte är helt genomdiskuterad och kan vara av viss praktisk betydelse hade det varit bra om även den här detaljen hade beaktats i lagförslaget. Utskottet kan acceptera, att detta måhända bör anses vara en intern organisatorisk fråga men i synnerhet tolkningen av ordet "förhinder" hade dock bort preciseras. Eftersom varje revisor har en personlig ersättare borde närmast en förhindrad revisor själv varje gång inkalla ersättare. Landskapsrevisorerna bör uppenbarligen fatta ett protokollfört beslut i frågan.

I samband med 5 § har lagutskottet främst diskuterat frågan om när landskapsstyrelsen kan anses ha rätt att avvika (helt frånse) från ett av landstinget fattat beslut. Av framställningen kan man möjligen få den uppfattningen, att revisor alltid är skyldig att anmärka därom, ifall av landstinget fattade beslut icke blivit verkställda. Ett faktum är väl dock, att varken riksregeringen eller landskapsstyrelsen anser sig strikt bundna av varje beslut som respektive parlament har fattat. Politiska avväganden och andra bedömningar spelar en betydelsefull roll i sammanhanget. I ingen händelse^e tillkommer dock det verkställande organet på Åland någon

rätt att pröva lagligheten av landstingets beslut. Det kan säkert ¹⁴⁴ finnas grannliga frågor i detta sammanhang som kan tänkas vålla landskapsrevisorerna svårigheter.

I samband med de stora kvalitetskraven, som inbyggts i 5 § 2 mom. vill utskottet blott erinra om att landskapsrevisorerna står i ett offentligträttsligt förtroendemannaförhållande och att de i sin verksamhet i straffrättsligt hänseende skall bedömas som tjänstemän. En verksamhet från revisorernas sida i strid med deras skyldigheter innebär därför, ifall den ej utgör annat brott, en uppsåtlig tjänsteförbrytelse eller en tjänsteförbrytelse på grund av vållande. För att understryka också landskapsrevisorernas ansvar för sin verksamhet har utskottet i paragrafens första mening inskjutit en påminnelse härom. Andra momentet har språkligt rättats för att motsvara vad utskottet förstått varit avsikten med stadgandet.

Vid granskningen av 9 § 2 mom. har utskottet något uppehållit sig vid frågor som t.ex. på vilket sätt skulle ett redan fattat beslut av landstinget om beviljande av ansvarsfrihet eventuellt återkallas, huru många år tillbaka i tiden man vore berättigad att gå för att möjligen försöka motivera återkallande av en redan beviljad ansvarsfrihet, kunde ifrågasättande moment eventuellt i någon situation användas för att "pricka" en politisk motståndare för beslut, som fattats eller för åtgärd som vidtagits eller underlåtits under förhållanden, som då varit rådande etc? Eftersom dock momentet kopierats från 10 § 2 mom. i instruktionen för landskapsrevisorerna har utskottet nöjt sig med att fästa uppmärksamheten vid dessa problemställningar.

I samband med behandlingen av 10 § har utskottet rätt ingående behandlat den egendomliga dualism inom landskapsrevisionen som idag förekommer, då dels landskapsrevisorerna verkställer en omsorgsfull revision och dels Ålandsdelegationen, om än numera blott punkt- eller sektorvis, utför en nästan lika noggrann granskning av landskapets medelsförvaltning. Landskapsrevisorerna arbetar självfallet inte som delegationens revisionsutskott på Åland och något subordinationsförhållande får inte förutsättas men man frågar sig ändå osökt, om inte landskapsrevisionens arbetsinsatser i ännu högre grad än hitintills kunde i lämpliga former beaktas även vid bedömningen av ärenden som direkt har att göra med de ekonomiska relationerna mellan Åland och riket. Frågan om huruvida landskapsrevisorerna i större utsträckning också borde befatta sig med s.k. utjämningsfrågor har utskottet diskuterat men inte under rådande förhållanden funnit ett entydigt svar på. Formuleringen av 10 § ger åtminstone tydligt vid handen att revisorerna i varje fall inte skall framföra direktiv eller föreskrifter till förvaltningen. I vilken utsträckning sådana påpekanden skall framföras i berättelsen till landstinget behöver inte i detta sammanhang närmare utredas.

Stadgandet i 15 § kan förefalla överflödigt med beaktande av de praktiska detaljstadganden som redan har inarbetats i lagtexten. Det torde också ha varit den förberedande kommitténs avsikt att presentera ett fullständigt förslag. Lagutskottet har dock inte ur lagtexten uteslutit stadgandet ~~angående rätten att utfärda förordning~~. I detta fall har dock orden "vid behov" en mera avgörande betydelse än i många andra lagframställningar.

Slutstadgandet i 16 § har utskottet omformulerat med tanke på stadgandet i 14 § 2 mom. Självstyrelselagen för Åland.

Under hänvisning till ovanstående får lagutskottet förty till antagande vördsamt förelägga följande förslag till

L a n d s k a p s l a g
om landskapsrevisionen.

(Ingressen lika som landskapsstyrelsens framställning).

1 kap.

(Lika som landskapsstyrelsens framställning).

2 kap.

Revisorernas uppgifter.

5 §.

Revisorerna åligger att vid laga ansvar granska förvaltningen i syfte att utröna, huruvida

- 1) landskapets rätt och bästa tillgodoses,
- 2) verksamheten i förvaltningen bedrivs rationellt och med åsyftad effekt samt att av landstinget fattade beslut verkställs,
- 3) verksamhetens organisation och däri inbyggd kontroll samt förmögenhetsförvaltning är ändamålsenligt utformad och tillfredsställande ordnad,
- 4) räkenskaper och årsbokslut ger en tillförlitlig uppfattning om årsstaternas iakttagande samt
- 5) förvaltningen i övrigt handhaves enligt lag och gällande bestämmelser.

Revisionsarbetet skall bedrivas i överensstämmelse med god revisions-sed, varvid granskningen främst bör inriktas på förhållanden av betydelse eller på omständighet där risk för väsentliga fel eljest kan föreligga.

6 - 10 §§.

(Lika som landskapsstyrelsens framställning).

3 kap.

Särskilda bestämmelser.

11 - 15 §§.

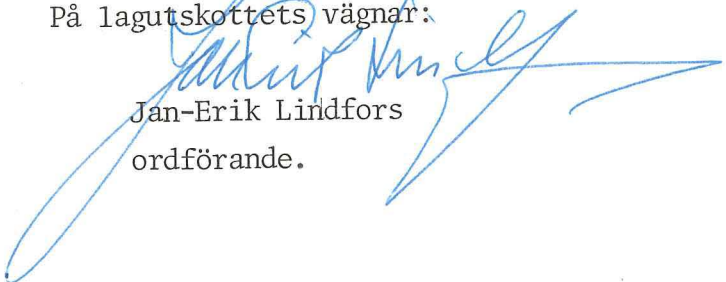
(Lika som landskapsstyrelsens framställning).

16 §.

Denna lag träder omedelbart i kraft (uteslutn.) och genom densamma upphäves 24-29 §§ landskapslagen den 5 november 1971 om landskapets finansförvaltning (43/71) samt den i stöd av 24 § sagda lag den 17 september 1973 fastställda instruktionen för landskapsrevisorerna (53/73).

Mariehamn den 22 mars 1978.

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors
ordförande.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lindfors, ledamöterna Arvidsson, Berg och Dahlman samt ersättaren Olof Jansson.